

ABD'İN SÜRİYE POLİTİKASINDA VEKİL AKTÖR OLARAK TERÖR ÖRGÜTLERİ: YPG ÖRNEĞİ*

Terrorist Organisations as Proxy Actors in Syrian Policy of the USA: YPG Example

Mehmet Seyfettin EROL**

Kadir Ertaç ÇELİK***

Öz

İlk çağlardan beri devletler arası çatışmaları tanımlamak için kullanılan savaş kavramı, günümüzde geleneksel anlamının çok daha ötesinde durumları ifade etmektedir. Uluslararası ilişkilerin ruhuna uygun bir şekilde evrilen savaş olgunun günümüzdeki türlerinden bir tanesi de vekâlet savaşlarıdır. Soğuk Savaş döneminde sıkça örneklerine rastlanılan vekâlet savaşlarının günümüzde Suriye'deki çatışma ve iç savaş sürecinin bir boyutunda yaşandığı açık bir şekilde görülmektedir. Bu noktada vekâlet savaşlarına başvuran aktörlerin başındaysa ABD gelmektedir. Suriye politikasını vekil aktörler üzerinden sürdürmeye çalışan ABD yönetimi, bu noktada tercihini terör örgütlerinden yana kullanmaktadır. Konjonktürel olarak ekonomik, politik ve psikolojik maliyetleri azaltsa dahi söz konusu ilişkinin uzun vadeli olmadığı ve şartların değişmesine bağlı geçici ve taktiksel bir işbirliği olduğu açıktır.

Anahtar Kelimeler: ABD, Suriye, YPG, Vekâlet Savaşı, Terör Örgütleri.

Abstract

The concept of war, which has been used to define inter-state conflicts since the early periods, is now more than a traditional meaning. One of the present types of war phenomenon that evolved in accordance with the spirit of international relations is proxy wars. It is clear that proxy battles, which were frequently seen in the Cold War period, is experienced as a dimension of the conflict and civil war period in Syria. At this point, the USA is in the lead of the actors who apply for proxy wars. So, the US administration, which tries to maintain its Syrian policy through its proxy actors, uses its preference for terrorist organisations. Even if the economic, political and psychological costs are reduced cyclically, it is clear that the relationship in question is not a long-term one and that there is temporary and tactical cooperation dependent on changing conditions.

Keywords: USA, Syria, YPG, Proxy War, Terrorist Organisations.

* Makale Geliş Tarihi: 18.12.2018 - Yayına Kabul Tarihi: 26.12.2018

** Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İİBF Uluslararası İlişkiler Bölümü, Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM) Başkanı, e-posta: mserol@gmail.com

*** Arş. Gör., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İİBF Uluslararası İlişkiler Bölümü, ORCID: 0000-0002-7856-9411, e-posta: clkertac@gmail.com

Giriş

Uluslararası İlişkiler tarihinin başından günümüze değişmez gerçeklerinin başında yer alan savaş olgusu, dış politika kararlarının hayata geçirilmesi ve çıkarların muhafazası doğrultusunda aktörlerin başvurdukları bir araçtır. İlk dönemlerde sadece devletler arası çatışmaları ifade etmek için kullanılan savaş kavramı, günümüzdeyse tarihin olağan akışına uygun olarak değişimler geçirmiştir. Bu bağlamda yeni nesil savaşlar olarak üst başlıkla ifade edilebilecek çeşitli alt kategorilerde ele alınan savaş türleri söz konusu olmuştur.

Yeni nesil savaşlar bağlamında ele alınacak savaş türlerinden bir tanesi de vekâlet savaşlarıdır. Esasında eski dönemlerde pratiklerine rastlanılan; ancak literatürel anlamda karşılık bulmayan vekâlet savaşları, devletlerin doğrudan birbiriyle çatışmaktan kaçınmaları durumunda karşılaşılan bir olgudur. Böylesi durumlarda devletlerin direkt biriyle çatışmaktan ziyade; başka devletler veya aktörler üzerinden çatışma yürütmeyi tercih ettikleri görölmektedir.

Özellikle Soğuk Savaş döneminde örneklerine çok sık rastlanılan vekâlet savaşları, günümüzde Ortadoğu jeopolitiğinde küresel ve bölgesel aktörler tarafından sıkça kullanılan bir seçenek olmaktadır. Bu bağlamda Arap Baharı'nın domino etkisinden muaf kalamayan Suriye'de başlayan çatışma veya iç savaş durumunda hibrit savaş ve bunun daha dar kapsamlı bir alt evresi olarak ifade edilebilecek vekâlet savaşlarının yürütödüğü görölmektedir. Küresel sistemdeki konumu ve çıkarları gereği Ortadoğu jeopolitiğinde yer almak zorunda olan Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ise bahse konu olan savaş türünü tercih eden aktörlerin başında gelmektedir.

ABD'nin Suriye politikasında vekâlet savaşları stratejisinin ve bu bağlamda terör örgütleriyle ilişkisinin Halk Savunma Birlikleri/Yekîneyên Parasina Gel (YPG) örneğinde ele alındığı bu çalışmada ilk olarak yeni nesil savaşlar bağlamında vekil aktör olgusu irdelenecektir. Bu kapsamda savaş olgusunun kavramsal

incelenmesi yapılırken eski nesil ve yeni nesil savaşlar üzerinden bir okuma yapılacaktır. Ardından vekâlet savaşları olgusunu merkeze alarak ABD'nin Suriye politikası analiz edilecektir. Son olarak ise ABD'nin Suriye politikasında vekil aktörlerle ilişkileri çerçevesinde terör örgütleriyle olan münasebetleri ve işbirlikleri YPG örneğinde analiz edilecektir.

Yeni Nesil Savaşlar Bağlamında Vekil Aktörler

Kavramsal Açıdan Savaş Olgusunun İncelenmesi

Uluslararası politika alanında özellikle İkinci Dünya Savaşı yıllarında ağırlık kazanan ve 1970'lere kadar akademik çalışmaların kahir ekseriyetini oluşturan klasik realizm, insan doğası ile devletler arasında doğrudan bir ilişkilendirmeye devletlerin uluslararası politikada güç ve çıkar peşinde koştuklarını iddia etmektedir. Güç ve çıkar peşinde koşan aktörlerin yer aldığı anarşik yapıdan mütevellit uluslararası ilişkilerde korku ve güvenlik ikilemi gibi nedenlerden dolayı savaş olgusu kabul gören bir durum olmaktadır. Dahası klasik realistlere göre herhangi bir devlet, başka bir devletin; ki bu devlet aynı zamanda potansiyel bir düşmansa, güçlenmesine karşı sessiz kalmaktansa savaşa başvurmalıdır. Bu yapıda savaşa başvurmak meşru bir durumdur.¹ Klasik realizmin önerilerine eleştiri veya reddiye getiren uluslararası ilişkiler yaklaşımları ya da teorilerinin son dönemde akademik çalışmalarda daha fazla çalışma konusu olmasına rağmen uluslararası ilişkilerde savaş olgusunu reddedebilmek mümkün değildir. Esasen diğer yaklaşımlarda da ağırlıklı olarak savaş olgusunu reddetmekten ziyade; savaşın nedenleri, kaçınılmaz olup olmadığı, savaşın insani ve hukuki boyutları gibi konulara farklı perspektifler sunmaktadırlar. Gerek akademik veya bilimsel anlamda tamamen bir reddiye söz konusu olmadığı gerekse uluslararası ilişkilerde en sık başvurulan yöntem olan savaş olgusu ise tarihsel devinime bağlı olarak statiklikten uzak bir görünüm arz etmektedir.

1 Tayyar Arı, *Uluslararası İlişkiler Teorileri: Çatışma, Hegemonya, İşbirliği*, 5. Baskı, MKM Yayınları, Bursa 2008, s. 159-160.

Dinamik bir olgu olan savaşa ilişkin tanımlara bakılması halinde, bahse konu kavramın akademik çevrelerden uluslararası örgütlere kadar geniş bir yelpazede ele alındığı görülmektedir. Bu bağlamda kavrama ilişkin perspektif sunması açısından çeşitli tanımların ele alınması oldukça faydalıdır. Britannica Ansiklopedisi'nde savaş; “*yaygın kullanımına binaen politik gruplar arasında belirli bir süre ve yoğunlukta devam eden çatışma*” olarak tanımlanmaktadır.² Türk Dil Kurumu ise savaş, “*devletlerin diplomatik ilişkilerini keserek giriştikleri silahlı mücadele, harp, cenk, cidal*” olarak tanımlamaktadır.³ Önceki iki örnek tanım da görüldüğü üzere, üzerinde oydaşma sağlanan bir tanımlı olmayan savaşın uluslararası hukukta da genel-geçer kabul gördüğü bir tanım sözü konusu değildir.⁴ Uluslararası hukuk alanının en önemli isimlerinin başında gelen Hugo Grotius'a göre savaş, “*uyuşmazlıklarını zorlama yollarına başvurarak çözüme çalışanların karşılıklı durumudur.*”⁵ Çiçero tarafından tarafların kuvvet kullanarak çatışması olarak tanımlanan⁶ savaş, haklı bir nedene dayanmalı ve savaş ilanı prosedürüne tabi olmalıdır.⁷ Cicero'nun “Just War Theory/Haklı Savaş” olarak adlandırılan savaşların belli kurallar dâhilinde yürütülmesi gerektiği anlayışını savunan yaklaşımı kendi yaklaşımın temelini oturtan Saint Augustine de haklı ya da haksız olup olmadığına bakılmaksızın savaşın insanlık için kaçınılmaz bir olgu olduğunu iddia etmektedir.⁸ Carl Von Clausewitz ise savaş *düşmanı/hasmı irademizi kabul ettirmeye zorlamak için güç kullanımı* şeklinde tanımlamıştır.⁹

2 “War”, *Encyclopedia Britannica*, <https://www.britannica.com/topic/war>, (Erişim Tarihi: 15.09.2018).

3 “Savaş”, *Türk Dil Kurumu-Büyük Türkçe Sözlük*, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5bffa145655541.93796199, (Erişim Tarihi: 15.09.2018).

4 Ayrıntılı bilgi için bkz.: Yoram Dinstein, *War, Aggression and Self-Defence*, Grotius Publications, Cambridge University Press, Cambridge 1995; Ian Brownlie, *International Law and the Use of Force by States*, Clarendon Press, Oxford 1963.

5 Hugo Grotius, *Savaş ve Barış Hukuku*, çev. Seha L. Meray, Ankara Üniversitesi SBF Yayınları No: 202-204, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 1967, s. 17.

6 Funda Keskin, *Uluslararası Hukukta Kuvvet Kullanma: Savaş, Karışma ve Birleşmiş Milletler*, Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları: 20, Öteki Matbaası, Ankara 1998, s. 68; Ayrıca bkz.: F. Gül Özakürk, “M. Tullius Cicero'nun Yedinci Philippica Söylevi”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 40(3-4), 2000, s. 149-158.

7 Arthur Nussbaum, *A Concise History of The Law of Nations*, The McMillian Company, New York 1954, s. 15.

8 Robert L. Holmes, “St. Augustine and The Just War Theory”, Gareth B. Matthews, der., *The Augustinian Tradition*, University of California Press, Berkeley 1999, s. 324.

9 Carl Von Clausewitz, *On War*, Michael Howard-Peter Paret, ed., Princeton University Press, New Jersey 1976, s. 75.

Savaş tarihinin kaydettiği en yıkıcı ve dehşetli savaş olan İkinci Dünya Savaşı sonrası tesis edilen Birleşmiş Milletler (BM) savaşı yasaklamış olmasına karşın doğrudan savaş kavramını kullanmamıştır. Bu bağlamda savaş yerine “kuvvet kullanımı” kavramını tercih etmiştir. BM Antlaşması'na bakıldığında, söz konusu metnin giriş bölümünde sadece bir kere savaş ifadesinin geçtiği görülmektedir. Burada da savaşın tanımı değil BM halklarının gelecek kuşakları savaş felaketinden korumaya karar verdikleri ifade edilmiştir.¹⁰ BM sisteminin böylesi bir tercihte bulunmasının nedeni ise devletlerin Birinci Dünya Savaşı sonrası tesis edilen Milletler Cemiyeti (MC) Antlaşması'nın kısıtlarından kurtulmak, devletlerin bahsi geçen terimin etrafından dolanmalarını engellemek ve İkinci Dünya Savaşı gibi bir dehşet durumunun tecrübesinden dolayı son derece muğlak bir kavram olan savaş yerine daha kapsayıcıyı veya tarafsız bir terimi tercih etmesi olabilir.¹¹

Uzunca bir süre devletlerin amaçlarına ulaşabilmeleri içi meşru bir araç olarak gördükleri savaş, çıkarlarını veya haklarını korumak ve bunların zarara uğraması halinde de zararı gidermek veya zarar vereni cezalandırmak amacıyla devletlerin başvurduğu silahlı ve çok geniş kapsamlı girişimleri içine alan bir zorlama yolu olarak ifade edilebilir.¹² Bu noktada belirtilmesi gereken en mühim husus; devletlerin çıkarları veya haklarının muhafazası bağlamında uzunca bir süre ve günümüzde dahi meşru bir araç olarak gördükleri savaşın esasında uluslararası ilişkiler tarihinin başından günümüze kadar süregelen bir olgu olduğudur. Uluslararası ilişkiler bağlamında mevcudiyetini başından itibaren koruyan savaş olgusunun tarihin durağanlıktan uzak akışı içerisinde çeşitli değişimler geçirdiği gerçeği ise reddedilemez bir durumdur.

Savaş Olgusunun Dönüşümü

Zaman ve mekân fark etmeksizin en az iki aktör arasında gerçekleşen savaş olgusuna yönelik tarihsel bir okuma yapıldığında;

10 “Giriş Notu”, *Birleşmiş Milletler Antlaşması*, s. 4, <https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/3-30.pdf>, (Erişim Tarihi: 18.09.2018).

11 Şeyda Güdek, “20. Yüzyılı Aşırılaştıran ve Aşırılaşan Savaş Algısı-Pratiği”, *BEU Akademik İzdüşüm*, 2(2), 2017, s. 81.

12 Enver Bozkurt vd., *Devletler Hukuku*, Legem Yayıncılık, Ankara 2018, s. 311-312.

yerel topluluklardan şehir devletlere, imparatorluklardan ulus-devletlere kadar çok sayıda aktör arasında savaş olarak nitelendirilebilecek şiddet içerikli çatışmalar görülmektedir. Ancak uluslararası ilişkiler disiplini bağlamında siyasi güç ve otoriteler arasındaki çatışma olarak ele alınmasından dolayı savaş, ilk çağlardan günümüze şehir devletleri, imparatorluklar ve ulus-devletlere özgü sayılmıştır. Bu minvalde Orta Çağ'ın sonlarına kadar yerel düzeyde ve sınırlı olarak yürütülen savaşların paralı askerlerden oluşan gruplar arasında gerçekleştiği görülmektedir. Orta Çağ'ın sonlarında ise barutun ateşli silahlarda kullanılmaya başlanmasıyla yeni bir döneme geçilmiştir. Bu süreçte feodal yapılar tasfiye edilmiş ve bu dönüşümle birlikte paralı askerler yerlerini kralla bağlı düzenli ordulara bırakmışlardır. Özellikle XVI ve XVII. yüzyılda tamamen geçerli olan savaşın düzenli ordular aracılığıyla yürütülmesi versiyonu için klasik devletlerarası savaşlar adlandırması yapılabilir. Bu dönemde hâkim olan temel askeri yaklaşım ise belli küçük hedeflerin ele geçirilmesi ve kontrol altında tutulması; dolayısıyla sınırlı savaş yürütülmesidir.¹³

Savaş tarihinin önemli bir kırılma noktası ve sınırlı savaşların terk edildiği dönem ise Fransız Devrimi'yle başlamıştır. Bu dönemde 1648 yılında Westphalia Düzeni'yle tesis edilen sistemdeki yönetici-yönetilen ilişkisinin 1789 yılında Fransız Devrimi'le reddedildiği görülmektedir.¹⁴ Aynı süreçte halk yığınları bir yandan yönetim modellerini reddederken diğer taraftan da savaş tarihi açısından yeni bir dönemi başlatmıştır.¹⁵ Böylece paralı askerler veya düzenli ordulardan ziyade kitlesel ordular üzerinden yürütülen savaşlar dönemi başlamıştır.¹⁶ Ele alınan dönemde endüstri devriminin de etkili olması ve zorunlu askerlik uygulamasıyla birlikte orduların milli kimlik kazanması söz konusu olmuştur. Temel karakteristiği orduların milli kimlik kazanması olan bu dönemin savaş anlayışı, ateşli silah teknolojisi

13 Sami Eker, "Savaş Olgusunun Dönüşümü: Yeni Savaşlar ve Suriye Krizi Örneği", *Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 2015, s. 34-35.

14 Fred Halliday, *Revolution and World Politics: The Rise and Fall of the Sixth Great Power*, Macmillan, Basingstoke 1999, s. 21-29.

15 Archer Jones, *The Art of War in the Western World*, University of Illinois Press, Urbana and Chicago 1987, s. 319-321.

16 John D. Millet, "Logistics and Modern War", *Military Affairs*, 9(3), 1945, s. 197.

ve sefer lojistiğinde yaşanan gelişmeler istisna tutulmak şartıyla, XIX. yüzyılda da devam etmiştir.¹⁷

1990'lara gelindiğindeyse “yeni savaşlar” kavramı ortaya atılmış ve savaş sanatı, tarihin dinamizmi içerisinde yeniden bir değişim sürecine girmiştir. Bu döneme kadar Carl von Clausewitz'in savaşı siyasetin farklı bir uzantısı olarak düşmana isteklerini yaptırma sanatı olarak tanımladığı anlayışın vücut bulduğu ve bu bağlamda Napolyon Savaşları'nın da temel argüman olarak öne sürüldüğü politik bir hüviyete sahip savaşın ana aktörü devletlerdir. Dolayısıyla savaş, devletlerarası bir olaydır. Teorik çalışmalar da bu minvalde ilerlemiştir.¹⁸ Ancak XIX. yüzyıl sonları ve XX. yüzyılın başlarına doğru bu anlayışı tamamen kabul etmeyen yaklaşımlar ortaya konmaya başlanmıştır. Savaş olgusu üzerine çalışmaları olan Mary Kaldor da şiddetin ve savaşın doğasının değiştiği noktasında akademisyenler, uzmanlar ve karar alıcıların hemfikir olduklarını iddia ederek hibrit savaş, özel savaşlar, üçüncü türle savaşlar, insanlar arası savaşlar ve postmodern savaşlar şeklinde adlandırmalarla yeni savaşları betimlemeye çalışmaktadır.¹⁹ Türkiye'de akademik çevrelerde Batı'ya nispeten daha yeni bir tartışma konusu olan yeni savaşın özellikleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:²⁰

- Daha çok iç savaş niteliğindedir.
- Genellikle başarısız devletlerde söz konusu olmaktadır.
- Siyasi ideolojilerden ziyade etnik ve dini sebeplerle ortaya çıkmaktadır.
- Kasıtlı bir şekilde siviller hedef olarak seçilmektedir.
- Kamu otoritesinin çökmekte ve siviller çatışmanın tarafları haline gelmektedir.

17 Mehmet Çetin-Recep Kök, “Askeri Devrim Bağlamında Batı Savaş Lojistiğinin Tarihsel Gelişimi”, *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 2015, s. 10-11.

18 Eker, a.g.m., s. 37.

19 Mary Kaldor, “In Defence of New Wars”, *Stability: International Journal of Security and Development*, 2(1), 2013, s. 1-2; Mehmet Seyfettin Erol-Şafak Oğuz, “Hybrid Warfare Studies and Russia's Example in Crimea”, *Gazi Akademik Bakış*, 9(17), Kış 2015, s. 263-264.

20 Bilal Karabulut, “Uluslararası İlişkilerde Savaş Olgusunun Yaşadığı Dönüşüm: Hibrit Savaş ve Rusya Örneği”, *Karadeniz Araştırmaları Dergisi*, 24(55), 2017, s. 121.

- Kontrolden uzak bir şekilde şiddet sınırsız bir şekilde kullanılmaktadır.
- Şiddet kullanma tekeli devletlerin elinden çıkmıştır.
- Savaşan-sivil ayrımı belirsizleşmektedir.
- Taraflar, askerlerden ziyade savaşçılardır.
- İrrasyonallite ve barbarlık hakimdir.
- Asimetrik savaş niteliği baskındır.
- Silah sanayi dışında gelişmiş teknolojik imkanlar (sosyal medya platformları vb.) kullanılmaktadır.

Vekâlet Savaşları

Sınır/toprak savaşları, ihtilal/ideoloji savaşları, bağımsızlık savaşları, hegemonya savaşları, din/mezhep savaşları, veraset savaşları, iç savaşlar, ekonomik ve hukuk temelli savaşlar olarak dokuz başlıkta kategorize edilebilecek geleneksel savaşların²¹ yeni savaşlara evrildiği günümüzde siber savaş, vekâlet savaşları ve hibrit savaş gibi yeni kavramların ortaya çıktığı görülmektedir.²² Bu kapsamda Arap Baharı sürecinde ve özellikle Suriye örneğinde görüldüğü üzere etnik temelli savaşların veya terörizmin bir değişime uğramak suretiyle dini ve mezhepsel temelli “vekâlet savaşları”na dönüştüğü gerçeği ortadadır.²³

Soğuk Savaş döneminden aşına olunan bir kavram olan vekâlet savaşı; en genel ifadeyle küresel güçlerin yerel aktörler üzerinden yürüttüğü mücadeleleri tanımlamak amacıyla kullanılmıştır.²⁴ Bu bağlamda beka sorunundan bağımsız bir şekilde çıkar elde etmek veya var olan çıkarların sürdürülmesi amacıyla hedef ülke ya da grubun baskı altına alınması suretiyle gerçekleştirilen düzenli ve(ya) düzensiz saldırılar olarak tanımlanabilecek vekâlet

21 Ali Bilgin Varlık, “Savaş Tanımlamak: Terminolojik Bir Yaklaşım”, *Avrasya Terim Dergisi*, 1(2), 2013, s. 122.

22 Karabulut, *a.g.m.*, s. 125.

23 Karabulut, *a.g.m.*, s. 117.

24 Hasan Basri Yalçın-Burhanettin Duran, “Suriye’de İç Savaş, Vekalet ve Yıpratma”, Hasan Basri Yalçın-Burhanettin Duran, der., *Küresel ve Bölgesel Aktörlerin Suriye Stratejileri*, Seta Kitapları, İstanbul 2016, s. 7.

savaşlarını²⁵ diğerlerinden ayıran en temel özellik saldırıyı organize eden aktör ile saldırıyı gerçekleştiren aktörün farklı olmasıdır.²⁶ Dolayısıyla vekâlet savaşı devletlerin doğrudan aktör olarak yer almadığı bir savaştır. Ancak devletler bu noktada vekil aktörleri kullanmak suretiyle başka bir ülkede dolaylı olarak savaşmakta veya çatışmanın içerisinde yer almaktadır.²⁷

Vekâlet savaşlarında devletlerin doğrudan yer almaması bunun yerine vekil aktörleri kullanmaları noktasında vekil aktörlerin neler olduğuna veya olabileceğine dair bir değerlendirme yapmak gerekmektedir. Bu kapsamda birkaç farklı örnek üzerinden hareket edildiğinde mesele daha anlaşılır hale gelecektir. Afrika ülkelerinden olan Angola'da Soğuk Savaş yıllarında başlayan ve 27 yıl süren iç savaş niteliğinde başlayan çatışmalar²⁸ uzmanlar tarafından kapitalizm ile komünizm arasında bir vekâlet savaşı olarak tanımlanmaktadır. Bu savaşın öne çıkan aktörleri Angola Halk Kurtuluş Hareketi (MPLA), Angola Milli Kurtuluş Cephesi (FNLA), Angola'nın Tam Bağımsızlığı İçin Milli Birlik (UNITA), Kabinda Anklavı Kurtuluş Cephesi (FLEC)'dir. Sayılan aktörlerin tamamı uluslararası bağlantılara sahiptir. Örneğin UNITA ve FNLA ile Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Güney Afrika, MPLA ile Sovyetler Birliği ve Küba ilişki içerisinde olmuştur.²⁹ Doğu Avrupa ve Karadeniz jeopolitiğinin en önemli kriz alanlarından birisi olan Ukrayna'da yaşanan çatışmalar da bir boyutuyla vekâlet savaşları bağlamında bir ele alınabilir. Krizin hibrit savaş olarak tanımlanabilecek Kırım'ın ilhakıyla neticelenen³⁰ boyutu hariç

25 Andrew Mumford, "Proxy Warfare and the Future of Conflict", *The RUSI Journal*, 158(2), 2013, s. 43.

26 Seyom Brown, "Purposes and Pitfalls of War by Proxy: A Systemic Analysis", *Small Wars & Insurgencies*, 27(2), 2016, s. 246.

27 Muharrem Ekşi, "Regional Hegemony Quests in the Middle East from the Balance of Power System to the Balance of Proxy Wars: Turkey as Balancing Power for the Iran-Saudi Rivalry", *Gazi Akademik Bakış*, 11(21), 2017, s. 138.

28 Angola'da yaşanan savaş hakkında detaylı bilgi için bkz.: Peter Abbott-Manuel Rodrigues, *Modern African Wars (2): Angola and Mpzambique 1961-74*, Osprey Publishing, New York 2005; Herbert Ekwe-Ekwe, *Conflict and Intervention in Africa: Nigeria, Angola, Zaire*, Macmillan, New York 1990.

29 Mürsel Bayram, "Angola İç Savaşı'nın Ana Aktörleri ve Uluslararası Ramifikasyonları", *ODÜ Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 6(15), 2016, s. 367-370.

30 Vladimir Rauta-Andrew Mumford, "Proxy Warfare and Contemporary Security Environment", Robert Dover vd., ed., *The Palgrave Handbook of Security, Risk and Intelligence*, Palgrave Mcmillan, London 2017, s. 101-103.

tutulmak suretiyle, Ukrayna'nın doğusunda çeşitli alt gruplar arasında gerçekleşen çatışmalarda Rusya ve Batılı devletlerin desteklediği grupların birbiriyle çatıştığı görülmektedir.³¹

Ortaya çıkan yeni dinamiklerle birlikte saha bağlamında özellikle başarısız devletlerin söz konusu olduğu vekâlet savaşlarında devlet dışı aktörlerin küresel politikada rolü ve etkisi artmaktadır. Bu doğrultuda devlet dışı aktörler arasında yer alan terör örgütlerinin³² birbiriyle mücadeleleriyle beraber devletlere meydan okumaları söz konusudur. Asimetrik bir savaş olan vekâlet savaşlarında hedef devletler ile terör örgütleri karşı karşıya gelirken planlayıcı devletler ile terör örgütleri de işbirliği yapmaktadır.³³

Vekâlet Savaşlarının Odağında ABD'nin Suriye Politikası

Kamuoyunda Arap Baharı olarak adlandırılan Ortadoğu ülkelerindeki despot veya anti-demokratik rejim ya da yönetimlere karşı halk hareketleri şeklinde Tunus'ta başlayan ve domino etkisiyle bölge ülkelerinin tamamına yakınına yayılan kitlesel direniş hareketleri 2011 yılında Suriye'de de görülmeye başlamıştır. Ancak bahse konu sürecin Suriye ayağı diğer ülkelerle aynı seyirde sürmemiş ve aynı sonuçları vermemiştir. Günümüzde hala Suriye'de rejim ile rejim karşıtı gruplar ve devlet dışı aktörler olan çeşitli grupların kendi aralarındaki kimi uzmanlara göre çatışma kimi uzmanlara göre iç savaş süreci devam etmektedir.

Gerek politik gerekse insani anlamda ciddi bir krizin yaşandığı Suriye'deki olayların vekâlet savaşı olarak değerlendirilmesi noktasında çok sayıda argüman ortaya konabilir. Bu kapsamda en önemli argümanların başında 31 Ocak 2010 tarihinde Suriye

31 Bilal Karabulut-Şafak Oğuz, "Proxy Warfare in Ukraine", *Savunma Bilimleri Dergisi*, 17(1), Mayıs 2018, s. 84.

32 Bkz.: Mehmet Seyfettin Erol, "Uluslararası İlişkiler Aktörleri Olarak Terör Örgütleri", Haydar Çakmak, der., *Terörizm*, Platin Yayınları, Ankara 2007, s. 75-87.

33 Robert Gilpin, *War and Change in World Politics*, Cambridge University Press, Cambridge 1984, s. 210-217.

Devlet Başkanı Beşar Esad'ın The Wall Street Journal adlı gazeteye verdiği mülakattaki ifadeleri gelmektedir. Söz konusu mülakatta Esad, Ortadoğu'daki halk hareketlerinin iç ve dış faktörler olmak üzere iki temelde ele alınması gerektiğini belirtmiştir. İç faktör bağlamında devletler ve dolayısıyla iktidar elitleri/yöneticilerin sorumluluğuna vurgu yapan Esad; dış faktörler konusundaysa başta ABD olmak üzere bazı ülkelerinin bölge politikalarını suçlamıştır.³⁴ Esad'ın iddialarının yanı sıra Suriye jeopolitiğindeki gelişmelere bakıldığında, başta ABD ve Rusya Federasyonu olmak üzere küresel ölçekte eylem yeteneğine sahip aktörler ile İran ve Suudi Arabistan gibi bölgesel devletlerin çok sayıda devlet dışı aktörle ilişki tesis ettiği görülecektir.

Çatışmalarının bir boyutunda vekâlet savaşının yaşandığı bir saha olduğu tespiti su götürmez bir gerçek olan Suriye'ye yönelik Washington yönetiminin politikası incelendiğinde, ilk olarak ABD'nin Ortadoğu politikasından bağımsız veya izole olmadığı görülmektedir. Bu nedenle ABD'nin Suriye politikasını tam anlamıyla okuyabilmek için bahse konu ülkenin Ortadoğu politikasının ana hatlarıyla ortaya konulması faydalı olacaktır.

İkinci Dünya Savaşı'na kadar Ortadoğu'ya politik anlamda ilgisiz kalan ABD,³⁵ istisnalar saklı kalmak kaydıyla istikrarlı bir şekilde takip ettiği izolasyon politikasından zorunlu olarak vazgeçmiştir. Beyaz Saray yönetimi, savaşın sonundan 1990'lara kadar devam eden Soğuk Savaş boyunca sınıf temelli ve milli karakterleri devrimlere karşı çıkan bir dış politikayla hem Sovyetler Birliği'ni dengelemek hem de çıkarlarını ve müttefiklerini korumak noktasında Ortadoğu'ya önem vermeye başlamıştır. Bu bağlamda Ortadoğu hem jeostratejik konumu gereği Sovyet yayılcılığına hem de özellikle Afrika'da etkili olan milli devrimlere karşı set alanı olacak ve Avrupa'nın yeniden inşasında ihtiyaç duyulan petrolü tedarik edecek bölge olarak değerlendirilmiştir.³⁶ Soğuk Savaş sonrası dönemde küresel liderlik ve rekabet açısından

34 Nebi Miş, "Suriye 2011", Kemal İnat vd., ed., *Ortadoğu Yılığ 2011*, Açılım Kitap, İstanbul 2012, s. 261-262; Beşar Esad tarafından verilen mülakatın tamamı için bkz.: "Interview With Syrian President Bashar al-Assad", *The Wall Street Journal*, 31 Ocak 2010.

35 Oral Sander, *Siyasi Tarih 1918-1994*, 19. Baskı, İmge Kitabevi, Ankara 2010, s. 201-202.

36 Haluk Gerger, *ABD Ortadoğu Türkiye*, Yordam Kitap, İstanbul 2012, s. 32-33.

önem arz eden Ortadoğu'ya yönelik ABD politikasının 1950'lerden itibaren üç ana sütun üzerinden şekillendiği ifade edilebilir. Bunlar; 1) Ortadoğu petrolünün uluslararası piyasalara sorunsuz ulaştırılması, 2) İsrail'in güvenliğinin sağlanması, 3) Bölgedeki dost ve müttefik ülkelerin desteklenmesidir.³⁷

Soğuk Savaş sonrası dönemde de ana hatlarında köklü değişiklik veya dönüşüm olmayan ABD'nin Ortadoğu politikasında 11 Eylül 2001 tarihi sonrası dönem ise oldukça önemli gelişmelerin yaşandığı bir süreci ifade etmektedir. Belirtilen tarihte gerçekleşen terör saldırılarının ardından literatürde "Bush Doktrini" olarak da adlandırılan "Pre-Emptive Action Strategy/Önleyici Eylem Stratejisi" bağlamında ABD'nin düşman tanımı ortaya konmuş³⁸ ve bu bağlamda hedef bölgeler ile ülkeler belirlenmiştir.³⁹ Söz konusu düşman kategorisinde yer alan ülkeler ve diğer aktörlerin yoğunlaştığı coğrafya ise Ortadoğu'dur. Medeni ulusların düşmanlarıyla mücadele, demokrasi ve özgürlüğün insanlığa daha fazla ulaştırılması iddiasıyla Başkan George W. Bush döneminde Afganistan ve Irak'a ABD liderliğinde askeri müdahaleler gerçekleştirilmiştir.⁴⁰

Bush sonrası ABD Başkanı seçilen Barack Obama ise kendinden önceki Cumhuriyetçi Başkan ve ekibinin sert güç araçları üzerinden şekillendirdiği dış politika yerine yumuşak güç araçlarını etkin kullanan bir dış politika tercihi bulunmuştur. Bu tercih, ABD'nin Ortadoğu politikasında da geçerlidir. İlk mülakatını El-Arabiya'ya vermesi ve ABD'nin İslam Dünyası'nın düşmanı olmadığını ifade etmesine⁴¹ rağmen; devam eden süreçte Afganistan'a 30.000

37 Ferhat Pirinççi, "Amerikan Dış Politikasında Dinamizm ve Başkanlar: Retorik ve Uygulama", Cenap Çakmak vd., ed., *Yakın Dönem Amerikan Dış Politikası: Teori ve Pratik*, Nobel, Ankara 2011, s. 86-87.

38 Doğan Başaran, "ABD'nin Küresel İmparatorluk Tahayyülü ve Bunun Aracı Olarak "Büyük Ortadoğu Projesi"", *Giresun Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(6), Sonbahar 2017, s. 67.

39 Abdullah Şahin, *Büyük Ortadoğu Projesi ve Türkiye*, Truva Yayınları, İstanbul 2004, s. 13.

40 Afganistan ve Irak müdahaleleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.: Derek Gregory, *The Colonial Present: Afghanistan, Palestine, Iraq*, Blackwell Publishing, Malden-MA 2004; Barnett R. Rubin, "Peace Building and State-Building in Afghanistan: Constructing Sovereignty for Whose Security?", *Third World Quarterly*, 27(1), 2006, s. 175-185; Wesley K. Clark, *Winning Modern Wars: Iraq, Terrorism, and the American Empire*, PublicAffairs, USA 2003.

41 "Barak Obama'nın İlk Röportajı", *Dünya Bülteni*, <http://www.dunyabulteni.net/index.php?aType=haber&ArticleID=64993>, (Erişim Tarihi: 15.11.2018).

asker göndermesi ve çok sayıda Müslüman ülkede belirlenen hedeflere radikal müdahalelerde bulunması Obama'nın söylem-eylem uyumu noktasında tutarlı olmadığını ortaya koymuştur.⁴² Ayrıca ABD'nin Demokratik/Demokrat veya Cumhuriyetçi Parti tarafından yönetilmesi fark etmeksizin Ortadoğu politikasında köklü bir değişikliğin olmayacağı bir kere daha teyit edilmiştir. Başkanlığının son döneminde ise Arap Baharı olarak adlandırılan halk hareketleri üzerinden bir politika belirlemeye çalışan Obama geleneksel müttefiklerinden ziyade, genel anlamda Ortadoğu'da özeldense gerek Irak gerekse Suriye gibi bölge ülkelerinde yeni aktörlerle ilişkilerine ivme kazandırmıştır. Bu yeni aktörler kimi zaman devletler olabildiği gibi, çoğunlukla devlet-dışı aktörler ve daha net ifadeyle terör örgütü Partiya Karkerên Kurdistan/Kürdistan İşçi Partisi (PKK) ve onun Suriye kolu olan Partiya Yekîtiya Demokrat/Demokratik Birlik Partisi (PYD) ile PYD'nin silahlı kanadı olan YPG gibi terör örgütleri olmuştur.

Başkan Obama'dan 20 Ocak 2017 tarihinde görevi devralan Donald Trump'ın Ortadoğu politikası; İran, İsrail, Arap Baharı sürecinde Ortadoğu'da oldukça güçlenen radikal terör örgütleri ve Suriye Krizi üzerinden tesis edilmiştir. İran'a karşı Obama döneminin aksine sert ve izole edici bir dış politika tercihinde bulunan Trump, İsrail'i ve İsrail'in güvenliğini bölge politikasının merkezinde konumlandırmış olup radikal terör örgütleri olarak ise dini referanslı terörist yapıları kastetmiştir. Bu kapsamda Devlet'ül Irak ve Şam (DEAŞ) ve El-Kaide ile kararlı bir biçimde mücadele edileceğinin altı çizilmiştir.⁴³

ABD'nin 1956 yılında Süveyş Krizi'yle gerçek anlamda temayüz ettiği Ortadoğu'daki en önemli devletlerden biri olan Suriye gerek Akdeniz'e gerekse de İsrail'e komşu olmasından ötürü ABD açısından jeopolitik önemi olan bir devlettir. Jeopolitik öneminin yanı sıra bölgesel konjonktür içinde de önem arz eden Suriye'ye yönelik ABD politikasında, vekil aktörlerin etkili biçimde ortaya

42 James Traub, "The Elephants in the Room", *Foreign Policy*, 11 October 2011, <https://foreignpolicy.com/2011/10/11/the-elephants-in-the-room/>, (Erişim Tarihi: 13.11.2018).

43 The White House, *National Security Strategy of the United States of America-December 2017*, Washington 2017, s. 48-49.

çıktığı dönem ise 26 Ocak 2011 tarihinde başlayıp aynı yılın Mart ayında şiddetlenen ve günümüze kadar devam eden kimilerine göre kriz kimilerine göreyse iç savaş sürecidir. Şiddet eylemlerini veya çatışmaları durdurma noktasında eleştirilere maruz kalan ABD, Esad yönetiminin baskılarını kendi stratejik çıkarlarını empoze etmek için kullanmaya çalışmıştır. Ayrıca bahse konu dönemde Obama'nın girişimleriyle İran'la kısmen yumuşama evresine giren ilişkiler gözetildiğinde bir yandan Esad rejiminin devrilmesi İran ve Hamas'ın önemli bir müttefikini kaybedeceği için fırsat diğer yandan ise İran ve Irak'taki Şii yönetimlerle ilişkiler noktasında ise riskler barındırmıştır. Bu paradokstan ötürü Obama yönetimi de Trump yönetimi de Esad rejiminin devrilmesi noktasında çok istekli davranmamıştır.⁴⁴ Her iki yönetim de her ne kadar net bir pozisyon alamasa da 11 Eylül sonrası ABD'nin Irak işgali sonrasında ilişkilerinin derinleştiği terör örgütlerine alan açılması amacıyla ekonomik ve askeri (gerek eğitim gerekse silah) destek vermiştir.

ABD'nin son başkanı olan Cumhuriyetçi Donald Trump yönetiminin Suriye politikası bağlamında Aralık 2017 tarihli Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi/National Security Strategy (NSS) üzerinden bir okuma yapıldığında da söz konusu bölgenin cihatçı gruplardan dolayı güvenlikten uzak bir alan olarak ele alındığı görülmektedir. Bölgede İran ve küresel cihatçı grupların başta küresel enerji piyasası olmak üzere uluslararası sistemi olumsuz etkilediği vurgulanan belgede, Tahran rejiminin nükleer silah elde etmeye yönelik faaliyetleri, cihatçı grupların varlığı, devletlerin çöküşü ve İsrail-Filistin çatışması başlıca tehditler olarak ele alınmaktadır. Birleşmiş Milletler'in (BM) başarısız sınav verdiği bölgenin sorunlarının çözümünde ABD, reform yanlısı müttefik devletler ve ortaklarıyla birlikte çıkarlarına uygun bir güç dengesi ve istikrarlı durum yaratmayı amaçlamıştır.⁴⁵ Belgenin Ortadoğu başlığında Suriye'den doğrudan bahsedilmemesine rağmen; cihatçı gruplarla mücadele, devletlerin hâkimiyetlerini kaybetmesi, istikrarsızlık ve çatışma vurgularının Suriye'yi işaret ettiği konusunda şüphe yoktur. Dolayısıyla ABD, Suriye politikasında

44 Gökhan Telatar, "Barack Obama'nın Dış Politikasında Demokrasinin Yayılması Misyonu", *Alternatif Politika*, 4(1), 2012, s. 73.

45 The White House, *a.g.e.*, s. 48-49.

doğrudan yer almaktansa bölgede bulunan müttefik devletler ve diğer aktörleri vekil aktör olarak kullanacağını Aralık 2017 tarihli NSS'de ifade etmiştir.

YPG Terör Örgütü ve ABD

Birinci Dünya Savaşı sonrasında Osmanlı İmparatorluğu'nun uluslararası sistemden tasfiye edilmesiyle birlikte söz konusu imparatorluk coğrafyasında ve özellikle de Ortadoğu'da etnik ve dini unsurların parçalı olarak yer aldığı suni sınırlı yapay devletler inşa edilmiştir. Böl-parçala-yönet ve böl-karıştır-çatıştır stratejilerine uygun bir şekilde tesis edilen devletlerden birisi de Suriye'dir. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra sistematik bir şekilde kitlelerin göç etmesi veya göçe zorlanması suretiyle demografik yapısı bozulan Ortadoğu'nun bir parçası olan Suriye'nin iktidar elitleri, ülkelerindeki Kürt nüfus yoğunluğu bir tehdit olarak ele almıştır. Bu tehdidi etkisizleştirmek amacıyla Suriye Devlet Başkanı Hafız Esad döneminde vatandaşlık dâhil olmak üzere toplumsal ve siyasal haklarından muaf tutulmak, özel takip altına alınmak ve PKK'yla birlikte bu unsurları Türkiye'ye karşı bir tehdit olarak yöneltmek şeklinde sıralanacak önlemler alınmıştır.⁴⁶

2000 yılında Hafız Esad'ın ölmesinin ardından devlet başkanlığı makamına gelen Beşar Esad, göreve geldiği ilk dönemde oldukça güçsüz bir görünüm çizmiştir. Çünkü ülkeyi 30 yıl boyunca yöneten Hafız Esad hem asker kökenli hem de Baas⁴⁷ geçmişi kuvvetli ve etkin biriydi. Buna karşın oğlu Beşar Esad, askeri eğitimi ve geçmişi olmayan bir kişilik olmasının yanı sıra Batı'da eğitim görmüş genç birisiydi.⁴⁸ Dolayısıyla Batılı değerlere daha fazla vurgu yapan ve babasına kıyasla nispeten daha demokratik öğeleri kullanan Beşar Esad'ın bu yaklaşımı kimi çevrelere göre askeri, siyasi elitler

46 Can Acun-Hüseyin Öner, "İŞİD-PYD Çatışmasının Sıcak Cephesi: Kobani", *SETA Perspektif*, Ekim 2014, s. 5.

47 Suriye'deki Baas Partisi hakkında detaylı bilgi için bkz.: John Galvani, "Syria and the Baath Party", *Merip Reports*, 25, 1974, s. 3-16; Thomas Pierret, "The Syrian Baath Party and Sunni Islam: Conflicts and Connivance", *Middle East Brief*, 77, 2014, s. 1-8; Raymond A. Hinnebusch, "State and Civil Society in Syria", *Middle East Journal*, 47(2), 1993, s. 243-257.

48 Eyal Zisser, "Bashar Al-Assad: In or Out of the New World Order", *The Washington Quarterly*, 28(3), 2005, s. 117-118.

karşısında ve toplumsal anlamda sahada bir güçsüzlüğü işaret etmekteydi.

Hafız Esad sonrası söz konusu olan güç boşluğu veya en azından bu güç boşluğu algısının etkisiyle Partiye Karkeren Kurdistan/Kürdistan İşçi Partisi (PKK) adındaki terör örgütü, Irak'ın kuzeyindeki yapılanmasının benzerini siyasi bir oluşum görünümüyle Suriye'nin kuzeyinde de tesis etme yönündeki Abdullah Öcalan'ın talimatını uygulamaya başlamıştır. Talimat doğrultusunda söz konusu bölgede yaşayan Kürtleri etki ve kontrol altına almak amacıyla Demokratik Birlik Partisi (PYD) kurulmuştur.⁴⁹ 2005 yılına gelindiğindeyse PKK terör örgütü; Türkiye, Suriye, İran ve Irak'taki örgütlenmelerini tek çatı altında toplamak amacıyla yeni bir yapılanma teşkil etmiştir. Bu amaçla PKK, Kürdistan Toplulukları Birliği (KCK) adıyla yeni bir yapı kurmuştur. Kurulan bu yeni yapı PKK'nın farklı bir isim altından yeniden vücut bulmuş halidir. Bu birliğin Suriye kolu olan PYD ise, PKK'nın söz konusu ülkede izlediği "Üçüncü Yol/Hat" stratejisinin bir ürünüdür. PKK terör örgütünün üçüncü yol stratejisi; Suriye'de açıkça taraf olmamak ve çıkarlar doğrultusunda her aktörle işbirliği yapmak, şeklinde bir tanımla özetlenebilir. Abdullah Öcalan'ın 2002 yılının Şubat ayında örgüt yöneticilerinden Suriye Kürtlerinin Birlik Partisi adıyla parti kurulması talimatı PYD'ye giden yolun ilk aşamasıdır.⁵⁰

DEAŞ terör örgütü gibi yeni nesil terör stratejilerini etkin kullanan YPG terör örgütü, PKK terör örgütüyle aynı yönetici veya lider kadrosu tarafından yönetilmektedir. Ayrıca propaganda faaliyetleri de tek elden yürütülmektedir. Bunların yanı sıra PKK terör örgütünün tecrübe ve deneyimlerini rehber kabul eden YPG terör örgütünü desteleyen devletlerin PKK'yı destekleyen devletler ile aynı olması da önemli bir delildir.⁵¹ Esasında tek çatı altında

49 Murat Köylü, "Suriye, PYD/YPG Yapılanması ve Zeytin Dalı Harekâtı", *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 11, 2018, s. 75.

50 "PKK-PYD İlişkisi: PYD'nin Suriye'deki Etnik Terör Uygulamaları", *Türkiye Cumhuriyeti Madrid Büyükelçiliği*, Nisan 2017, s. 5, <http://madrid.be.mfa.gov.tr/Content/assets/consulate/images/localCache/1/e1d230a8-eea8-44a0-8fac-c37f2c4453fb.pdf>, (Erişim Tarihi: 15.11.2018).

51 Atahan Birol Kartal, "Uluslararası Terörizmin Değişen Yapısı ve Terör Örgütlerinin Sosyal Medyayı Kullanması: Suriye'de DAEŞ ve YPG Örneği", *Güvenlik Stratejileri*, 14(27), s. 69.

olan ama farklı adlarla faaliyet gösteren PKK ve PYD terör örgütleri, uluslararası kamuoyunu etkilemek amacıyla siyasi organizasyon ve parti adı altında örgütlenmiştir. Ancak her iki sözde partinin de silahlı eylemlerini yürüten alt oluşumları mevcuttur. Bu bağlamda PKK'nın silahlı kanadı Halk Savunma Güçleri (HPG), PYD'nin ise YPG'dir. Murat Karayılan'ın başında bulunduğu Halk Savunma Merkezi adlı terörist organizasyonun koordinasyonunda Türkiye, Suriye, İran ve Irak'taki terörist aktivitelerin Suriye ayağında HPG ve YPG'nin eşgüdümlü bir şekilde hareket ettiği bilinmektedir.⁵²

YPG Suriye'deki iç savaş sürecinde kendisine ciddi bir alan bulmuştur. Kürtlerin nispeten daha yoğun olduğu ülkenin kuzey bölgelerinde rejim güçlerinin muvazaalı bir şekilde çekilmeye başlamasıyla, 19 Temmuz 2002 tarihinde Ayn el-Arap ve 20 Temmuz 2012'deyse Amude ve Afrin'i nerdeyse hiç çatışma yaşanmadan ele geçirmiştir. YPG'nin ilerlemesi bu bölgelerle sınırlı kalmayıp Haseke'nin kuzeyindeki Kamışlı doğrultusunda devam etmiş el-Malikiye ve Resulayn da kısa bir sürede ele geçirilmiştir. Bu noktada rejim güçleriyle ciddi bir çatışma yaşanmamasının yanında daha ilginç olanı ise Kamışlı ve Heseke şehir merkezlerinde bir yandan rejime bağlı askeri üsler ve devlet kurumlarının faaliyetlerine devam etmesi; diğer yandan da YPG'nin buralarda konuşlanmasıdır. Aynı zamanda PKK'nın Yekîneyên Jiên Azad ên Star (YJA) birlikleri gibi, sadece kadınlardan oluşan ve YPG'nin alt yapılanması olan Yekîneyên Parastina Jin (YPJ), Suriye'nin kuzeyinde ilan edilen "Rojava öz yönetimindeki" kantonların güvenliğinden sorumlu birim olarak yetkilendirilmiştir.⁵³ Bahse konu terör örgütü, DAESH ile mücadele adı altında önceki cümlelerde verilen bazı örneklerde olduğu gibi Suriye'nin kuzeyinde önemli bir alana yayılmıştır.

Suriye'de kaotik durumu ve güç boşluğunu fırsata çeviren YPG ile ABD arasındaki ilişkilerin boyutu ve seyri de bu dönemde ciddi bir ivme kazanmıştır. ABD hem küresel tehdit olarak ele aldığı ve adını uluslararası terörizm/radikal dini organizasyonlar-terör

52 "PKK-PYD İlişkisi: PYD'nin Suriye'deki Etnik Terör Uygulamaları", *a.g.e.*, s. 16.

53 Can Acun-Bünyamin Keskin, *PKK'nın Kuzey Suriye Örgütlenmesi PYD-YPG*, SETA Yayınları, İstanbul 2016, s. 19-20.

grupları olarak kodladığı “düşman”larla mücadele etmek hem de rakip devletleri dengelemek için YPG terör örgütüyle askeri bir ilişki içerisine girmiştir. Bu ilişki, ABD’nin bütün erklerinde bürokratik kesimlerinde ve askeri karar alma yapılarında zaman zaman itirazlar olsa da genel anlamda onaylanmış bir strateji olarak kamuoyuna lanse edilmiştir.

Soğuk Savaş döneminde daha çok Sovyetler Birliği’ni vekil aktör olarak kullandığı terör örgütleri, son on yılda ABD’li karar alıcılar için oldukça kullanıma müsait araçlar olarak ele alınmıştır. Bu minvalde son iki başkan Barack Obama ve Donald Trump döneminde ağırlıklı bir şekilde PKK, PYD-YPG gibi terör örgütleriyle kaygı ittifakı oluşturulmuş ve böl-parçala-yönet politikası daha etkin bir şekilde izlenmeye başlanmıştır.⁵⁴ ABD’nin söz konusu terör örgütünü ve türevlerini bölgede vekil aktör olarak kullanması sadece Türkiye’ye karşı bir duruş olarak değerlendirilmemelidir. Bu noktada bölgedeki Washington-Tahran rekabeti hatta çatışması da ele alınması gereken bir olgudur. Nitekim Washington yönetimi İran’ın etkisinde olmayan kendi nüfuz alanında ve Batı yanlısı bir kukla minyatür devlet kurmayı çıkarlarına uygun bir seçenek olarak ele almaktadır. Bu nedenle de Irak’ta Barzani gibi aktörleri, Suriye’deyse PYD-YPG terör örgütünü desteklemektedir. Söz konusu desteğin amacı ise ABD’nin doğrudan çatışmalarda yer almaması; bunun yerine vekil aktör olarak tayin ettiği terör örgütü ve diğer aktörler üzerinden mezhep ve etnik temelli çatışmalar çıkararak bölgeyi istikrarsızlaştırmaktır.⁵⁵ Ayrıca 11 Eylül saldırıları sonrası dönem için kullanılan “Yeni Dünya Düzeni”nin inşası ve Büyük Ortadoğu Projesi’nin (BOP) uygulanması noktasında ABD, PKK, SDG, PYD ve YPG gibi terör örgütleriyle işbirliğine gitmektedir.⁵⁶ Bölgenin istikrarsızlaşması ve BOP’un hedeflerine ulaşılması ise ABD’nin bölgedeki nüfuzunun sürdürülebilirliği ve küresel-bölgesel çıkarlarının muhafazasıyla birlikte hem Rusya ve İran gibi aktörlerin etkisinin kırılması ve enerjilerin sarf edilmesi hem de İsrail’in güvenliği sağlanması sonucunu beraberinde getirmektedir.

54 Murat Ercan-Ali Ayata, “Değişen Uluslararası Sistemde ABD’nin Ortadoğu Politikalarının Sürdürülebilirliği”, *Akademik Bakış Dergisi*, 69, Eylül-Ekim 2018, s. 122.

55 Ercan-Ayata, *a.g.m.*, s. 123.

56 Ercan-Ayata, *a.g.m.*, s. 127.

Başkanlığının ilk dönemlerinde Rusya'yla çatışmayan ve işbirliği seçeneklerinin değerlendirdiği bir dış politika anlayışı çerçevesinde Donald Trump'ın Suriye Krizi'ni Moskova yönetimiyle birlikte yönetiyor gibi algılandığı dönemde dahi terör örgütleriyle ilişkilerin sürdürüldüğü görülmektedir. Örneğin 2017 yılının Nisan ayında Suriye'deki El-Şayrat Üssü vurulmuş ve aynı dönemlerde Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ABD ziyareti öncesi YPG'ye ağır silah desteği verileceği kamuoyuna deklare edilmiştir.⁵⁷ DEAŞ'la mücadele gerekçesiyle Batı'ya yaklaşan ve bu yaklaşma sayesinde Batı'dan silah desteği alan YPG'nin bu noktada en büyük destekçisi ise ABD olmuştur.⁵⁸

PYD-YPG'ye verilen desteğin bir diğer boyutu da söz konusu terör örgütünün seküler bir yapıda olması ve radikal demokrasiye dayalı olduğunu iddia ettikleri öz yönetim modelini benimsemesidir.⁵⁹ Bu noktada ABD, Batılı değerlerin savunucu olduğu iddiasıyla demokrasiye vurgu yapan aktörlerle samimiyet aranmaksızın işbirliği tesis etmektedir. Böylece uluslararası kamuoyuna değerlerle uyumlu dış politika izlediği mesajı vermektedir. Ancak ABD'nin bu politikası da sorgulanmaya ve eleştiriye açık bir durumdur.

ABD'nin yukarıda bahsedildiği üzere açıktan desteklediği PYD-YPG ile olan ilişkisinin sahadaki yansımalarına bakıldığında da çok sayıda örnek görülmektedir. Bahse konu örneklerin tamamından ziyade birkaç ana örneğin incelenmesi ilişkinin ruhunu ve boyutunu ortaya koyabilmektedir. Bu kapsamda ilk olarak DEAŞ karşısında mevzi kaybeden YPG'nin güçlendirilmesi ve DEAŞ'ın ilerlemesinin durdurulması amacıyla ABD ve Peşmerge desteğiyle güçlenen terör örgütü, 26 Ocak 2015 tarihinde DEAŞ'ın elinden Kobani'yi almıştır. Bu sanal zafer neticesinde YPG, hem diğer Kürt partilerine karşı güçlü bir konuma gelmiş hem de ABD'nin Suriye'deki önemli

57 Ayşe Ömür Atmaca, "Olay İncelemesi: ABD'nin Hakikat Ötesi Başkanı: Donald Trump", *The Turkish Yearbook of International Relations*, 47, 2016, s. 110.

58 Ali Semin, "Suriye Krizindeki İç Dinamikler: ÖSO-İŞİD-PYD Denklemi", *Bilgesam Analiz/Ortadoğu*, 1234, 2015, s. 6.

59 David Pollock, "Making Rojava More Like the KRG", Patrick Clawson, ed., *Syrian Kurds as A U.S. Ally: Cooperations & Complications*, The Washington Institute for Near East Policy, Washington D.C. 2016, s. 6-7.

müttefik rolünü almıştır. Devam eden süreçte 13 Ekim 2015 tarihinde kurulan ve YPG'nin de bünyesinde yer aldığı Suriye Demokratik Güçleri (SDG), DEAŞ'ın elinde bulunan Rakka'ya yönelik ABD destekli bir operasyon başlatmıştır. Komuta görevini YPG'nin üstlendiği bu operasyonla Doğu Halep ile Rakka'yı birbirine bağlayan stratejik öneme haiz Tışrin Barajı ele geçirilmiştir. Ayrıca bu dönemde Afrin ile Kobani ve Cezire kantonlarını birleştirmek için Menbiç'e operasyon da gerçekleştirilmiştir. 6 Kasım 2016 tarihine gelindiğindeyse DEAŞ'a karşı mücadelede en önemli yerel güç olarak YPG'nin yönetimindeki SDG güçleri, "Fırat'ın Gazabı" adını verdikleri Rakka Operasyonu'nu başlatmışlardır. YPG liderliğinde ve kontrolündeki SDG güçleri kuzeyden Rakka'ya, ABD liderliğindeki koalisyon güçleri ise kuzeyden Tabka'ya karşı saldırılarda bulunmuş ve neticesinde Tabka Barajı ve hava üssü ele geçirilmiştir. ABD liderliğindeki koalisyon güçlerinin desteğini alan terör örgütü, DEAŞ'ı gerekçe göstererek bölgede askeri üs kurmuştur.⁶⁰ Rakka'nın dışa açılan kapısı olan ve Türkiye ile Suriye arasında sınır kapısına sahip olan Tel-Abyad'ın PYD-YPG terörist unsurları tarafından DEAŞ terör örgütünün elinden alınması neticesinde ABD-YPG ittifakı daha da kuvvetli bir hal almıştır. Bu süreçten sonra ABD'nin YPG'ye olan desteği daha açıktan ve artarak devam etmiştir.⁶¹

ABD'nin YPG'ye verdiği silah desteği de bir diğer husustur. 24 Ekim 2014 tarihinde Kobani'de DEAŞ'a karşı hava saldırıları düzenleyen ABD, kargo uçakları aracılığıyla PYD-YPG'ye havadan silah yardımında bulunmuştur.⁶² Söz konusu yardımların günümüzde binlerce tır ve uçak dolusu silah olduğu kamuoyunca net bir şekilde bilinmektedir. Dahası Menbiç Operasyonu'nda YPG liderliğindeki SDG güçlerine hava bombardımanı şeklinde kuvvetli desteği Türkiye'nin tepkisini çekmiş ve Türk karar alıcılar rahatsızlıklarını doğrudan ABD'li karar alıcılar ve kamuoyuyla paylaşmıştır. ABD yönetimi ise bu eleştiri ve rahatsızlığa cevaben

60 İbrahim Kerman-Ertan Efeğil, "Terör Örgütü PKK/PYD'nin Suriye'de İzlediği İç Savaş Stratejisinin Değerlendirilmesi, *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 1(2), Ekim 2017, s. 164-165.

61 Oytun Orhan, "Tel Abyad'ın PYD/YPG Tarafından Ele Geçirilmesinin Olası Sonuçları", *Orsam*, 18 Haziran 2015, <http://www.orsam.org.tr/index.php/Content/Analiz/4427?s=orsam|turkish>, (Erişim Tarihi: 09.11.2018).

62 Can Acun, "Kuzey Suriye'de PYD Kuşağı", *Seta Perspektif*, 107, Haziran 2015, s. 4-5.

yapmış olduğu açıklamada askerlerinin sadece taktiksel anlamda operasyona dâhil olduğunu deklare etmiştir.⁶³

ABD'nin YPG'yle olan bu denli yoğun ve kapsamlı işbirliği ise yapısal bir ilişki olmaktan ziyade konjonktürel şartların bir sonucudur. Uzun dönem ABD'nin Suriye Özel Temsilciliği görevini yürüten James Jeffrey ve diğer üst düzey yetkilerin açıklamalarında terör örgütü olarak görmediklerini söyledikleri YPG'yle⁶⁴ ilişkilerin konjonktürel olduğu açık bir şekilde ifade edilmiştir.⁶⁵ Neticede gerek Türkiye, İran ve Esad rejimine karşı baskı aracı gerekse de savaş maliyetlerinin azaltılması noktasında işlevsel olan YPG terör örgütüyle ilişkisinin vekâlet savaşlarının ruhuna uygun bir şekilde konjonktürel ve taktiksel olduğu ABD'li üst düzey yetkililerin açıklamalarında da anlaşılan bir gerçektir.

Sonuç

Toplumsal yaşamın zaruri dayatması olan siyasal birimlerin tesis edilmesiyle birlikte, savaş olgusu da insanlık tarihinin değişmez gerçekliklerinden birisi olmuştur. Bu gerçeklik ilk dönemlerde sadece devletler arasındaki doğrudan silahlı çatışmaları ifade etse de günümüzde devlet dışı aktörlerin de dâhil olduğu doğrudan ve dolaylı çatışma süreçleri yaşanmaktadır. Tarihin olağan akışı içerisinde evrilen savaş olgusu, İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemden itibaren yeni bir savaş türü olan vekâlet savaşlarıyla tanışmıştır. Gerek Soğuk Savaş gerekse de günümüzde vekâlet savaşlarına en sık rastlanılan bölgelerden bir tanesi ise Ortadoğu'dur.

Soğuk Savaş'ın sona ermesinin ardından uluslararası sistemin başat aktörü olan ve lider konumuna evrilen ABD tarafından tesis edilen tek kutuplu uluslararası yapının sürdürülebilirliği ve ABD çıkarlarının muhafazası noktasında gerek ekonomik gerekse

63 Kerman-Efegil, *a.g.m.*, s. 179.

64 "ABD: YPG'yi Terör Örgütü Görmüyoruz", *Sputnik*, <https://tr.sputniknews.com/abd/201811071036038336-abd-ygp-teror-orgutu-gormuyoruz/>, (Erişim Tarihi: 01.12.2018).

65 "ABD'li Yetkili: YPG İle İlişkimiz Geçici ve Taktiksel", *Sputnik*, <https://tr.sputniknews.com/abd/201811141036145534-abd-suriye-munbic-ygp/>, (Erişim Tarihi: 02.12.2018).

de politik ve askeri nedenlerden dolayı stratejik öneme haiz Ortadoğu'ya yönelik ABD politikasında da vekâlet savaşları tercihi öncelikli tercih edilenler arasında yer almaktadır. Bu tercih söz konusu ülkede herhangi bir başkan veya siyasi partinin tercihi olmaktan ziyade, karar alma mekanizması tarafından süreklilik arz eden bir dış politika anlayışının ürünüdür. Dolayısıyla Demokrat Parti adayı olarak seçilen Başkan Barack Obama ve Cumhuriyetçi Parti adayı olarak seçilen Başkan Donald Trump'ın aynı politika tercihinde bulunması ve aynı aktörlerle ilişkileri sürdürmesi tesadüfi bir durum değildir.

Suriye Krizi bağlamında hem ekonomik hem de politik ve psikolojik gerekçelerden dolayı ABD'nin doğrudan sürece dâhil olmaktan ziyade, vekil aktörler üzerinden bir politika yürütmeyi daha rasyonel bir durum olarak ele aldığı görülmektedir. Öne sürülen bu tespiti destekleyen çok sayıda argüman söz konusudur. Son yedi yıl içerisinde Suriye Krizi bağlamındaki gelişmelere bakıldığında, ABD'nin YPG'ye lojistik destek, ekonomik destek, askeri eğitim ve danışmanlık ve silah tedariki gibi çok boyutlu açık desteği olduğu kamuoyunun da bildiği bir durumdur.

ABD'nin başta Türkiye olmak üzere, bölge ülkelerinin ve zaman zaman diğer bölge dışı devletlerin de tepkisini çeken bu dış politika tercihinde bulunmasının nedenleri ise vekâlet savaşlarının maliyetinin doğrudan savaş maliyetinde daha düşük olması, uluslararası kamuoyunda emperyalist veya başka devletlerin içişlerine müdahale eden aktör imajının oluşmayacağı varsayımı, asker kaybı durumlarında ulusal tepkinin yönetimi olumsuz etkileyeceği gerçeği ve vekil aktörlerin meşru ya da meşru olmayan her türlü projeksiyonda kullanılabilir olmasıdır. Ayrıca ABD'li karar alıcılar söz konusu terör örgütü ve diğer fraksiyonlar üzerinden Ortadoğu'da mezhep ve etnik temelli çatışmaların körüklenmesi suretiyle sürekli bir istikrarsızlık projesini de uygulamaktadır. Böylece hem bölgedeki diğer aktörlerin kendisine olan bağlılıklarını pekiştirmeye çalışmakta hem de Rusya ve İran gibi devletlere alan açılmasını kısmen engellenmektedir.

Bu çalışma kapsamında son olarak ifade edilmesi gereken husus

ise devletlerin vekil aktörlerle ve özellikle de bu aktörlerin terör örgütleriyle tesis ettikleri ilişkilerin süreklilik arz etmeyecek bir durum olduğudur. Kısacası, konjonktürel şartlardan dolayı ihtiyaç duyulan organizasyonlar, şartların değişmesi veya maliyetlerin artması durumunda vazgeçilecek aktörlerdir. ABD'li yetkililerin YPG'yle ilgili olarak işbirliğinin geçici ve taktiksel olduğuna yönündeki açıklamaları da bu iddiayı destekleyen en somu delil olarak ifade edilebilir. Dolayısıyla söz konusu ilişkinin uzun vadede nasıl bir hal alacağı konusu belirsiz olsa da tipik bir vekalet ilişkisi olarak sona ermesi muhtemeldir.

Mehmet Seyfettin EROL
Kadir Ertaç ÇELİK

Kaynakça

“ABD: YPG’yi Terör Örgütü Görmüyoruz”, *Sputnik*, <https://tr.sputniknews.com/abd/201811071036038336-abd-ypg-teror-orgutu-gormuyoruz/>, (Erişim Tarihi: 01.12.2018).

“ABD’li Yetkili: YPG İle İlişkimiz Geçici ve Taktiksel”, *Sputnik*, <https://tr.sputniknews.com/abd/201811141036145534-abd-suriye-munbic-ypg/>, (Erişim Tarihi: 02.12.2018).

“Barak Obama’nın İlk Röportajı”, *Dünya Bülteni*, <http://www.dunyabulteni.net/index.php?aType=haber&ArticleID=64993>, (Erişim Tarihi: 15.11.2018).

“Giriş Notu”, *Birleşmiş Milletler Antlaşması*, s. 4, <https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/3-30.pdf>, (Erişim Tarihi: 18.09.2018).

“Interview With Syrian President Bashar al-Assad”, *The Wall Street Journal*, 31 Ocak 2010.

“PKK-PYD İlişkisi: PYD’nin Suriye’deki Etnik Terör Uygulamaları”, *Türkiye Cumhuriyeti Madrid Büyükelçiliği*, Nisan 2017, s. 5, <http://madrid.be.mfa.gov.tr/Content/assets/consulate/images/localCache/1/e1d230a8-eea8-44a0-8fac-c37f2c4453fb.pdf>, (Erişim Tarihi: 15.11.2018).

“Savaş”, *Türk Dil Kurumu-Büyük Türkçe Sözlük*, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5bffa145655541.93796199, (Erişim Tarihi: 15.09.2018).

“War”, *Encyclopedia Britannica*, <https://www.britannica.com/topic/war>, (Erişim Tarihi: 15.09.2018).

ABBOTT, Peter -Manuel Rodrigues, *Modern African Wars (2): Angola and Mpzambique 1961-74*, Osprey Publishing, New York 2005.

ACUN, Can, “Kuzey Suriye’de PYD Kuşağı”, *SETA Perspektif*, 107, Haziran 2015.

ACUN, Can-Bünyamin Keskin, *PKK’nın Kuzey Suriye Örgütlenmesi PYD-YPG*, SETA Yayınları, İstanbul 2016.

ACUN, Can-Hüseyin Öner, "İŞİD-PYD Çatışmasının Sıcak Cephesi: Kobani", *SETA Perspektif*, Ekim 2014.

ARI, Tayyar, *Uluslararası İlişkiler Teorileri: Çatışma, Hegemonya, İşbirliği*, 5. Baskı, MKM Yayınları, Bursa 2008.

ATMACA, Ayşe Ömür, "Olay İncelemesi: ABD'nin Hakikat Ötesi Başkanı: Donald Trump", *The Turkish Yearbook of International Relations*, 47, 2016, s. 105-111.

BAŞARAN, Doğan, "ABD'nin Küresel İmparatorluk Tahayyülü ve Bunun Aracı Olarak "Büyük Ortadoğu Projesi"", *Giresun Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(6), Sonbahar 2017, s. 66-93.

BAYRAM, Mürsel, "Angola İç Savaşı'nın Ana Aktörleri ve Uluslararası Ramifikasyonları", *ODÜ Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 6(15), 2016, s. 365-383.

BOZKURT, Enver vd., *Devletler Hukuku*, 10. Baskı, Legem Yayıncılık, Ankara 2018.

BROWN, Seyom, "Purposes and Pitfalls of War by Proxy: A Systemic Analysis", *Small Wars & Insurgencies*, 27(2), 2016, s. 243-257.

BROWNLIE, Ian, *International Law and the Use of Force by States*, Clarendon Press, Oxford 1963.

CLARK, Wesley K., *Winning Modern Wars: Iraq, Terrorism, and the American Empire*, PublicAffairs, USA 2003.

CLAUSEWITZ, Carl Von, *On War*, Michael Howard-Peter Paret, ed., Princeton University Press, New Jersey 1976.

ÇETİN, Mehmet-Recep Kök, "Askeri Devrim Bağlamında Batı Savaş Lojistiğinin Tarihsel Gelişimi", *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 2015, s. 1-25.

DINSTEIN, Yoram, *War, Aggression and Self Defence*, Grotius Publications, Cambridge University Press, Cambridge 1995.

EKER, Sami, "Savaş Olgusunun Dönüşümü: Yeni Savaşlar ve Suriye Krizi Örneği", *Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 2015, s. 31-66.

EKŞİ, Muharrem, “Regional Hegemony Quests in the Middle East from the Balance of Power System to the Balance of Proxy Wars: Turkey as Balancing Power for the Iran-Saudi Rivalry”, *Gazi Akademik Bakış*, 11(21), 2017, s. 133-156.

EKWE-EKWE, Herbert, *Conflict and Intervention in Africa: Nigeria, Angola, Zaire*, Macmillan, New York 1990.

ERCAN, Murat-Ali Ayata, “Değişen Uluslararası Sistemde ABD’nin Ortadoğu Politikalarının Sürdürülebilirliği”, *Akademik Bakış Dergisi*, 69, Eylül-Ekim 2018, s. 114-129.

EROL, Mehmet Seyfettin, “Uluslararası İlişkiler Aktörleri Olarak Terör Örgütleri”, Haydar Çakmak, der., *Terörizm*, Platin Yayınları, Ankara 2007, s. 73-97.

EROL, Mehmet Seyfettin-Şafak Oğuz, “Hybrid Warfare Studies and Russia’s Example in Crimea”, *Gazi Akademik Bakış*, 9(17), Kış 2015, s. 261-277.

GALVANI, John, “Syria and the Baath Party”, *Merip Reports*, 25, 1974, s. 3-16.

GERGER, Haluk, *ABD Ortadoğu Türkiye*, Yordam Kitap, İstanbul 2012.

GILPIN, Robert, *War and Change in World Politics*, Cambridge University Press, Cambridge 1984.

GREGORY, Derek, *The Colonial Present: Afghanistan, Palestine, Iraq*, Blackwell Publishing, Malden-MA 2004.

GROTIUS, Hugo, *Savaş ve Barış Hukuku*, çev. Seha L. Meray, Ankara Üniversitesi SBF Yayınları No: 202-204, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 1967.

GÜDEK, Şeyda, “20. Yüzyılı Aşırılaştıran ve Aşırılaşan Savaş Algısı-Pratiği”, *BEU Akademik İzdüşüm*, 2(2), 2017, s. 79-103.

HALLIDAY, Fred, *Revolution and World Politics: The Rise and Fall of the Sixth Great Power*, Macmillan, Basingstoke 1999.

HINNEBUSCH, Raymond A., “State and Civil Society in Syria”, *Middle East Journal*, 47(2), 1993, s. 243-257.

HOLMES, Robert L., "St. Augustine and The Just War Theory", Gareth B. Matthews, der., *The Augustinian Tradition*, University of California Press, Berkeley 1999, s. 323-345.

JONES, Archer, *The Art of War in the Western World*, University of Illionis Press, Urbana and Chicago 1987.

KALDOR, Mary, "In Defence of New Wars", *Stability: International Journal of Security and Development*, 2(1), 2013, s. 1-16.

KARABULUT, Bilal, "Uluslararası İlişkilerde Savaş Olgusunun Yaşadığı Dönüşüm: Hibrit Savaş ve Rusya Örneği", *Karadeniz Araştırmaları Dergisi*, 24(55), 2017, s. 115-130.

KARABULUT, Bilal-Şafak Oğuz, "Proxy Warfare in Ukraine", *Savunma Bilimleri Dergisi*, 17(1), Mayıs 2018, s. 75-100.

KARTAL, Atahan Birol, "Uluslararası Terörizmin Değişen Yapısı ve Terör Örgütlerinin Sosyal Medyayı Kullanması: Suriye'de DAESH ve YPG Örneği", *Güvenlik Stratejileri*, 14(27), s. 39-77.

KERMAN, İbrahim-Ertan Efeğil, "Terör Örgütü PKK/PYD'nin Suriye'de İzlediği İç Savaş Stratejisinin Değerlendirilmesi", *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 1(2), Ekim 2017, s. 162-198.

KESKİN, Funda, *Uluslararası Hukukta Kuvvet Kullanma: Savaş, Karışma ve Birleşmiş Milletler*, Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları: 20, Öteki Matbaası, Ankara 1998.

KÖYLÜ, Murat, "Suriye, PYD/YPG Yapılanması ve Zeytin Dalı Harekâtı", *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 11, 2018, s. 70-86.

MILLET, John D., "Logistics and Modern War", *Military Affairs*, 9(3), 1945, s. 193-207.

MİŞ, Nebi, "Suriye 2011", Kemal İnat vd., ed., *Ortadoğu Yıllığı 2011*, Açılım Kitap, İstanbul 2012, s. 257-300.

MUMFORD, Andrew, "Proxy Warfare and the Future of Conflict", *The RUSI Journal*, 158(2), 2013, s. 40-46.

NUSSBAUM, Arthur, *A Concise History of The Law of Nations*, The McMillian Company, New York 1954.

ORHAN, Oytun, “Tel Abyad’ın PYD/YPG Tarafından Ele Geçirilmesinin Olası Sonuçları”, *Orsam*, 18 Haziran 2015, <http://www.orsam.org.tr/index.php/Content/Analiz/4427?s=orsam|turkish>, (Erişim Tarihi: 09.11.2018).

ÖZATÜRK, F. Gül, “M. Tullius Cicero’nun Yedinci Philippica Söylevi”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 40(3-4), 2000, s. 149-158.

PIERRET, Thomas, “The Syrian Baath Party and Sunni Islam: Conflicts and Connivance”, *Middle East Brief*, 77, 2014, s. 1-8.

PİRİNÇÇİ, Ferhat, “Amerikan Dış Politikasında Dinamizm ve Başkanlar: Retorik ve Uygulama”, Cenap Çakmak vd., ed., *Yakın Dönem Amerikan Dış Politikası: Teori ve Pratik*, Nobel, Ankara 2011, s. 79-114.

POLLOCK, David, “Making Rojava More Like the KRG”, Patrick Clawson, ed., *Syrian Kurds as A U.S. Ally: Cooperations & Complications*, The Washington Institute for Near East Policy, Washington D.C. 2016, s. 1-11.

RAUTA, Vladimir-Andrew Mumford, “Proxy Warfare and Contemporary Security Environment”, Robert Dover, vd., ed., *The Palgrave Handbook of Security, Risk and Intelligence*, Palgrave Mcmillan, London 2017, s. 99-115.

RUBIN, Barnett R., “Peace Building and State-Building in Afghanistan: Constructing Sovereignty for Whose Security?”, *Third World Quarterly*, 27(1), 2006, s. 175-185.

SANDER, Oral, *Siyasi Tarih 1918-1994*, 19. Baskı, İmge Kitabevi, Ankara 2010.

SEMİN, Ali, “Suriye Krizindeki İç Dinamikler: ÖSO-IŞİD-PYD Denklemi”, *Bilgesam Analiz/Ortadoğu*, 1234, 2015.

ŞAHİN, Abdullah, *Büyük Ortadoğu Projesi ve Türkiye*, Truva Yayınları, İstanbul 2004.

TELATAR, Gökhan, “Barack Obama’nın Dış Politikasında Demokrasinin Yayılması Misyonu”, *Alternatif Politika*, 4(1), 2012, s. 54-83.

The White House, *National Security Strategy of the United States of America-December 2017*, Washington 2017.

TRAUB, James, "The Elephants in the Room", *Foreign Policy*, 11 October 2011, <https://foreignpolicy.com/2011/10/11/the-elephants-in-the-room/>, (Erişim Tarihi: 13.11.2018).

VARLIK, Ali Bilgin, "Savaşı Tanımlamak: Terminolojik Bir Yaklaşım", *Avrasya Terim Dergisi*, 1(2), 2013, s. 114-129.

YALÇIN, Hasan Basri-Burhanettin Duran, "Suriye'de İç Savaş, Vekalet ve Yıpratma", Hasan Basri Yalçın-Burhanettin Duran, ed., *Küresel ve Bölgesel Aktörlerin Suriye Stratejileri*, Seta Kitapları, İstanbul 2016, s. 7-25.

ZISSER, Eyal, "Bashar Al-Assad: In or Out of the New World Order", *The Washington Quarterly*, 28(3), 2005, s. 115-131.

Structured Abstract

Classical realism that gained importance in international politics especially during the Second World War and was the most important of academic studies until the 1970s, claims that states run in the pursuit of power and interest in international politics. So, war is an accepted phenomenon due to reasons such as fear and security dilemma in the international system, which consists of an anarchic structure with actors looking for power and interest. Moreover, according to classical realists, any state should resort to war rather than being silent against the strengthening of another state. This proposition is seen as more effective against hostile states. Therefore, it is legitimate to apply to war in this structure.

When it comes to definitions of war, which is a dynamic phenomenon, it is seen that this concept is discussed in a wide range from academic circles to international organisations. According to Hugo Grotius, who is one of the most important figures in the field of international law, *“the war is the mutual status of the employees who try to solve their disputes by resorting to their ways”*. The war, which is defined by Cicero as the conflict between the parties by force, should be based on a just cause and be subject to the declaration of war. Saint Augustine claims that war is an inevitable phenomenon for humanity, regardless of whether it is right or wrong. Carl Von Clausewitz, another important figure in this field, defined the use of force as the use of force to force the enemy to impose our enemy.

According to the traditional approach, the war can be categorised under nine sub-titles. These are border/earth wars, wars of revolution/ideology, wars of independence, wars of hegemony, wars of religion, wars of succession, civil wars, economic and law-based wars. Nowadays, wars are evolving into new generation wars such as hybrid wars and proxy wars. In this context, ethnically based wars and terrorism in the Arab Spring process and especially in the case of Syria turned into proxy wars.

Barack Obama, who was elected the President of the United

States at the time of the return to the proxy war, has made a choice of foreign policy, which uses the soft power tools effectively instead of the foreign policy that the former Republican and his team have shaped over the rigid power tools. This preference is also valid in Middle East policy of the USA. But it has been seen that Obama is not consistent in terms of coherence action in foreign policy. The most important deceptions of this claim are; 30,000 troops deployed in Afghanistan and intervening in conflict processes, especially in Muslim countries in the Middle East. In addition, it was once again confirmed that there would be no fundamental change in the Middle East policy whether the US was governed by the Democratic or Republican Party. During the last term of his presidency, Obama tried to set policy through the Arab Spring. The president has accelerated his relations with new actors rather than his traditional allies in the Middle East. Syria is also included in this preference. These new actors can sometimes be states, but mostly non-state actors and terrorist organisations like as PKK, PYD-YPG.

The National Security Strategy Document, declared by Donald Trump, the president after Obama, outlines the Middle East policy. According to the document, the Middle East is considered a safe area due to jihadist groups. According to the documents, the main threats in the Middle East are the Tehran regime's nuclear activities, the existence of jihadist groups, the collapse of the states and the conflict between Israel and Palestine. Furthermore, it is emphasized that Iran and global jihadist groups negatively affect the international system, especially the global energy market. In this context, the USA aims to create a balance of power and stability with its pro-reform allies and partners. The document is not mentioned directly in Syria under the title of Middle East. However, the fight against jihadist groups, the loss of sovereignty of states, instability and conflict are valid for Syria. So, the perspective of Syria is included in the document, even if it is not directly. Hence, the United States stated that it would use proxy actors rather than directly involved in the Syrian Crisis in the 2017 National Security Strategy of the United States.

In the Syrian Crisis, there are economic, political and economic reasons for the use of proxy by the USA. According to US politicians, it is more rational to a proxy war rather than direct conflict. There

are a large number of arguments that support this claim. Some of them; logistics support, economic support, military training and consultancy, weapons supply. This support is mostly given to the YPG terrorist organisation. This support has attracted the reaction of Turkey and other regional states.

The reasons for the USA not giving up this policy despite the reactions; 1) The cost of proxy wars is lower than the cost of direct war, 2) The assumption that the image of the actor interfering with the internal affairs of the imperialist or other states in the international public, 3) National response in cases of military loss, 4) Proxy actors are very useful in all types of legitimate or non-legitimate projections. In addition, the United States has been implementing a continuous instability project through the terrorist organisation and others in the Middle East, by inciting sectarian and ethnic conflicts. In this way, it is trying to reinforce the commitment of other actors in the region to itself and to prevent the opening of space to states such as Russia and Iran.

The last point to be expressed in this study is that the cooperation of the states with the proxy actors and especially the non-state actors such as the terrorist organisations is a condition that will not be continuous. Terrorist organisations, which are needed due to cyclical conditions, are the actors who are to be abandoned if the conditions change or the costs increase. Senior officials in The USA also say that co-operation with the YPG is temporary and tactical. Therefore, it is unlikely that this relationship will take place in the long term, but is likely to end as a typical power of attorney.